

Capsa Historiae

VAIN PARASTA KANSALAISILLE

Yleisradiotoiminta julkisena palveluna

PAAVO OINONEN

Vain parasta kansalaisille

Paavo Oinonen

*Vain parasta kansalaisille –
yleisradiotoiminta julkisena palveluna*

Turku 2019

Capsa Historiae II
Kulttuurihistorian seuran julkaisusarja

Sarjan julkaisutoimikunta:

Marjo Kaartinen

Otto Latva

Heli Rantala

Juhana Saarelainen

Niina Siivikko

Kustantaja Kulttuurihistorian seura ry

ISSN 2489-4117

ISBN 978-952-68776-2-4 (nid.)

ISBN 978-952-68776-3-1 (PDF)

© kirjoittaja ja Kulttuurihistorian seura ry, 2019

Kannen suunnittelu: Juhana Saarelainen

Kansikuva: Piikkiön lähetysasema 1963. Kuva: Tekniikan museo.

Taitto: Heli Rantala

Paino: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Sisällys

Kiitokset 6

Aluksi 9

Suurenmoisia velvoitteita 16

Ei kaupalliselle radiolle - John Reithin ihanteet -
Palvelun periaate ja keskustelu massoista - Uudenlainen
julkisuus - Ohjelmistot ja niiden kehittäminen

Tempoileva radio 46

Valistuneen kansalaisen ihanne - Yleisradio ja
eurooppalaiset esikuvat - Suomalaisen radion eetos
- Oikeistopuhurit nousevat - Vallanpitäjien suora
yhteys kuuntelijoihin - Vasemmisto ottaa paikkansa -
Poliittinen suunta muuttuu taas

Informatiivisuudesta taivaskanavien uhkaan 87

Ularadio, televisio ja yhteiskunnan murros - Reporadio
suunnittelee ja uudistaa - Moniarvoisuutta vai poliittista
yksipuolisuutta - Viihteellistyminen, kasetti-tv ja
taivaskanavat

Palvelu purkautuvan sääntelyn aikana 117

Viestintämaisema muuttuu - Paikalliset radiot haastajina
- Julkisen palvelun ajatus sanoiksi - MTV itsenäistyy
- Teknologian lisäksi muutakin muuttuu - Onko
luottamusta?

Lopuksi: Julkisen palvelun tulevaisuuksia 163

Viitteet 174

Lähteet 189

Kiitokset

Ajatus julkisen palvelun median toimintaperiaatetta käsittelevästä kirjasta syntyi vuosia sitten. Kaipasin käsitteen historiaa luotaavaa suomenkielistä yleisesitystä. Eurooppalaisesta yleisradiotoiminnasta ja myös suomalaisesta järjestelmästä oli toki paljon kirjoitettu. Silti juuri palvelun ajatuksen syntyä, sen muovautumista ja nykyahteita kokoavaa suomalaista yleisesitystä en ollut löytänyt. Koska aihe kiinnosti, halusin itse kokeilla sellaisen laatimista, mikäli rahoitus järjestäisi. Suomen tietokirjailijat ry myönsikin työskentelyapurahan. Suomen Kulttuurirahaston Varsinais-Suomen rahaston Turun Sanomien rahasto ja Turun Yliopistosäätiö tukivat myös hankettani apurahoin. Kiitän näitä kaikkia tahoja materiaalisesta tuesta, joka mahdollisti kokoaikaisen teemaan paneutumisen.

Ilokseni käsikirjoitukselleni löytyi kustantaja läheltä, sillä Kulttuurihistorian seura hyväksyi käsikirjoitukseni *Capsa Historiae* -sarjaansa. Kiitän seuran hallitusta lämpimästi ja eritoten sarjan julkaisutoimikunnan jäseniä, jotka toimittivat tekstiäni ja muovasivat siitä kirjan. Julkaisutoimikunnan puheenjohtaja, professori Marjo Kaartinen luki, kommentoi ja antoi käsikirjoitustani parantaneita ehdotuksia peräti kahteen kertaan. FM Niina Siivikko editoi koko tekstin; esitti tarkkoja kommentteja ja korjauksillaan sujuvoitti ilmaisua. FT Heli Rantala taittoi teoksen; FM Otto Latva teki kuvatoimituksen ja FM Juhana Saarelainen suunnitteli kannen.

Ennen kustannustoimitustyötä tekstini luki professori emeritus Raimo Salokangas. Hänen laajan mediahistorian tuntemuksensa avulla sain vielä korjattua ja täsmennettyä monia käsikirjoituksen avainkohtia.

Olen käsitellyt kirjan teemoja opetuksessani ja monissa keskusteluissa Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiai-

neessa. Kiitän opiskelijoitani, populaarikulttuurin ja mediateknologian historian tutkimusryhmän jäseniä ja koko kulttuurihistorian työyhteisöä keskusteluista ja ideoista. Sain työskennellä koko tutkimusvapaani ajan oppiaineen innostavassa ilmapiirissä. Turun yliopiston kirjasto ja Suomen elinkeinoelämän keskusarkisto auttoivat aineistojen ja tutkimuskirjallisuuden ääreen.

Pienetkin tutkimus- ja kirjahankkeet muuttuvat loppuvaiheessa intensiivisiksi ja verottavat vapaa-aikaa. Kiitos kuuluu puolisololleni Eeva Vanhalalle, sukulaisille ja ystäville, jotka ovat monin tavoin tukeneet ja olleet mukana tutkimukseni käännteissä.

Kiitosten päätteeksi voi pohtia laajempaa asiayhteyttä, joka on tuntunut merkitykselliseltä tekstiä tehdessäni. Viime vuosina olen seurannut kiihkeäksi käynnyttä keskustelua mediaympäristön muutoksesta, jonka yhtenä ytimenä on ollut median ja demokratian suhde. Jos tällä kirjalla on tavoite, se on tähdentää, että demokratiaa tukeva ja vallankäyttöä valvova joukkoviestintäjärjestelmä on tärkeä.

Sivistyksen ja suvaitsevaisuuden merkitystä korostaneen professori Urpo Harvan sanomaksi on pistetty demokraattista järjestelmää puolustava ajatus: jollei demokratia pysty hävittämään tietämättömyyttä, tietämättömyys hävittää demokratian. Muotoilu on ehkä hieman pateettinen, mutta moneen tilanteeseen sopiva. Tänä päivänä se tuntuu entistä ajankohtaisemmalta. Niin kutsutulla laatumedialla on takanaan sekä kunniakkaita, vähemmän kunniakkaita että haasteellisia vaiheita. Sen tulevaisuus ei näytä menneisyyttä helpommalta, ja puolustettavaa on paljon.

Turussa joulukuussa 2018
Paavo Oinonen

Aluksi

Kun Britannian yleisradio BBC perustettiin vuonna 1922 postilaitoksen hallinnoimana yhtiönä, se ymmärsi ohjelma-toiminnan julkiseksi palveluksi. Termi ”the public service” toistui puheissa tuhkatiheään. Suomessa yleisradioyhtiö perustettiin vuonna 1926. Sen toimintaperiaatteet sisälsivät brittiläisen esikuvan tapaan valistus- ja sivistystehtävän, mutta julkisesta palvelusta ei vielä puhuttu. Käsite tuli suomalaiseseen yleisradiokeskusteluun paljon myöhemmin. Silti valistusradioiden varhaiset ideologit niin meillä kuin muualla ammensivat periaatteita kansalaiskasvatuksen ihanteista.

Keskityn seuraavilla sivuilla julkisena palveluna tunnettuun sähköiseen viestintäjärjestelmään, jonka merkitys 1900-luvun eurooppalaisessa kulttuuri- ja yhteiskuntahistoriassa on ollut keskeinen. Yleisradiotoiminnassa ei ole ollut kysymys pelkästään viestinnästä kansakuntien kokoisiksi kasvaneille yleisöille, vaan yhteiskunnissa tunnistetusta tarpeesta tarjota kansalaisille mahdollisimman tasa-arvoinen pääsy kulttuurin äärelle. Tavoitteena oli joukkoviestinnän keinoin kohottaa ihmisten sivistystasoa. Tavoitteiden ja tehtävien määrä kasvoi tästä ja yhtiöt, kuten Suomen Yleisradio, ryhtyivät toteuttamaan niitä luomalla ohjelmasisältöjä. Olosuhteet muodostuivat suotuisiksi uusille viestimille, ja ne saivat yhteiskunnilta valtuutuksen kulttuuritehtävänsä hoitamiseen. Sitä yhtiöt nykyisin pyrkivät sovittamaan uudelle vuosituhannele.

Kirjan pääotsikko on mukailtu BBC:n ensimmäisen pääjohtajan John Reithin ajatuksesta, jonka mukaan yhtiöllä piti olla korkeat päämäärät ja vain paras kelpasi. Hän kirjoitti jo 1920-luvun ensimmäisellä puoliskolla yleisradiotoiminnasta kansallisena palveluna. Niin brittiyhtiö

kuin monet muut toimijat ovat myöhemmin pohtineet ja arvioineet uudelleen yleisradioiden työsarkaa.

Jo pieni vilkaisu julkisen palvelun merkityksiin kertoo, että tehtäväni on suuri, mutta käsittelytapani on silti tiivis. Monet mediahistorialliset asiayhteydet jäävät pikaisiksi havainnoiksi, mutta viittaa niiden yhteydessä tutkimuksiin, jossa sivuamiani teemoja käsitellään yksityiskohtaisemmin. Tavoitteeni on laatia kulttuurihistoriallista mediahistoriaa, jossa esittelen yleisradiotoiminnan avaintilanteita ja henkilöitä. Otteeni on katsauksellinen.

Historioitsijalle menneisyys on jäljellä lähteissä. Näistä on tapana koota tulkintoja ja pyrkiä ymmärtämään tarkasteltavaa kohdetta. Tässä tapauksessa lähteiksi kelpaavaa aineistoa on ylenpalttisesti, joten näkökulmien tarkat rajaukset ovat välttämättömiä. Käytän kolmea tarkastelukulmaa.

Ensimmäiseksi oletan, että yleisradiot ovat syntyneet vastaamaan tiettyihin kulttuurisiin ja poliittisiin haasteisiin. Toiminnassaan ne ovat pyrkineet vakauteen ja jatkuvuuteen. Vakiinnuttuaan ne eivät läheskään aina ole olleet muutostarpeita, vaikka tätäkään puolta ei ole syytä väheksyä. Yhtiöt ovat kautta aikojen tutkineet ja analysoineet toimintaansa ja muutostarpeitaan. Tästä huolimatta näyttää siltä, että ne ovat reagoineet kehittämisen tarpeisiin vasta silloin, kun ulkoiset vaatimukset ovat niihin kohdistuneet. On tullut tilanteita, joissa yleisradioyhtiöt ovat joutuneet suhteellisen nopeasti hakemaan ratkaisuja tai puolustautumaan, kun niissä toimivat ovat tunteneet toimintaperiaatteiden olevan uhattuina. Joissakin tapauksissa yhtiön johto on ollut aloitteellista ja käynnistänyt aktiivisen toimintatapojen muuttamisen. Suomen Yleisradion historiankirjoittaja Raimo Salokangas on peräti arvioinut yhtiön menneisyyttä reagoineina muutostarpeisiin.¹ Ymmärrän asian samoin, vaikka oma näkökulmani on tätä vuoden 1996 historiategosta keskitetympi, sillä tarkennan keskeisimpiin palvelun ajatusta koskeviin haasteisiin.

Toiseksi etsin julkisen palvelun ihanteita ja periaatteita yleisradiotoimijoiden itseymmärryksen kautta. Tarkoitin sitä, että jäljitän ohjelmayhtiön hallinnon, päättäjiä ja keskeisten ohjelmantekijöiden perusteluja omalle toiminnalleen. Tähän liittyen puhun myöhemmin eetoksesta, jonka voi ymmärtää näiden tahojen miltei aatteen omaiseksi sivistysihanteeksi. Lähtöoletukseni on, että itseymmärrys on julkisessa palvelussa tärkeää. Tällöin tarkastelen toimintaperiaatteiden muodostumisen historiaa. Myöhemmin periaatteista tuli perinnettä, johon muun muassa BBC ja Suomen Yleisradio ovat vedonneet. Julkisen palvelun yleisradioyhtiöt ovat määritelleet tehtävänsä uudelleen. Palaan tuon tuosta pohtimaan, millä tavoin yleisradiolainen itseymmärrys on ollut pysyvää ja miten se on muuttunut.

Kolmanneksi teen havaintoja siitä, miten Yleisradio, suomalainen sanomalehdistö ja sittemmin kaupallinen televisio ovat olleet keskenään vuorovaikutuksessa. Oletan, että näiden väliset keskustelut kärjistyivät silloin, kun joukkoviestintien toimintaympäristö oli nopeaa reagointia edellyttävässä käymistilassa.

Päivittäisjulkisuudessa saatetaan silloin tällöin tarkastella sanomalehdistön ja yleisradiotoiminnan historiaa kadotetun tasapainon kautta. Ajatus voi kulkea niin, että suhteellisen tasainen ajanjakso on muuttunut miltei hallitsemattomaksi turbulenssiksi. Haluan haastaa illuusion julkisen palvelun kadotetusta tasapainosta ja ylipäättään käsityksen tyynestä menneisyydestä. Kukin nykyisyys on täynnä pyörteitä ja ristiriitoja. Joukkoviestimet ovat käyneet läpi jatkuvia muutoksia.

En myöskään pidä teknologisia järjestelmiä yleisradioyhtiöiden toimintaa määrättyyn suuntaan ohjaavina välttämättömyyksinä. En laadi teknologioiden historiaa, mutta toki innovaatioilla on ollut ja on edelleen ratkaiseva merkitys sähköisen viestinnän kehityksessä. Kulttuurihistorioitsijan kuitenkin kuuluu varoa teknologista determinismii,

jossa yksi keksintö tulkitaan vääjäämättömän muutoksen sysäykseksi. Viittaan esimerkiksi mediateknologian historian alalta. Voimme väittää, että Gutenberg keksi kirjapainotaidon, jonka takia katolinen kirkko menetti asemansa reformaation edetessä. Tosiasiassa teknologiset muutokset tapahtuvat monensuuntaisina prosesseina, joissa ihmiset tekevät ratkaisuja ja monilla uusilla välineillä on näissä osuutensa.²

Teknologioiden tavoin erilaiset aatteet ja ajattelutavat muovautuvat yhteiskunnallisessa todellisuudessa. Arvojen, ajattelutapojen ja poliittisten realiteettien muutokset ovat teknologian tavoin vaikuttaneet siihen, miten julkisen palvelun yleisradiotoimintaa on ymmärretty ja millaisia merkityksiä sille on annettu.

Tarkastelen tätä kaikkea vertailuin muiden joukkoviestimien kesken, vaikka keskiössä onkin Suomen Yleisradio. Kirja alkaa brittiläistä BBC:tä käsittelevällä luvulla, jonka kautta avautuu julkiseen palveluun liittyviä kysymyksiä. Tällöin esittelen varhaisessa BBC:ssä vaikuttaneita henkilöitä. Samalla tavoin kerron myöhemmin Suomen Yleisradion toimintaperiaatteiden muovaajista. Tällä on merkitystä siksi, että julkisen palvelun periaatteet saattoivat olla poliittisten päättäjien kollektiivisen oloisia linjauksia, mutta suuntaa määrittivät myös yksittäiset ihmiset, joilla oli riittävästi vaikutusvaltaa.

Julkinen palvelu voi olla myös muuta kuin joukkoviestintään liitetty periaate. Tässä kirjassa en tätä laajaa aluetta käsittele, mutta on pidettävä mielessä, että julkinen palvelu voi tarkoittaa valtion kansalaisilleen ja kuntien asukkaalleen suuntaamia aktiviteetteja, huolenpitoa tai sisältöjä, joita ylläpidetään verovaroin. Näiden järjestäjillä eivät tavoitteena ole olleet liikevoitot, vaan turvallisuuden, tasa-arvon, hyvinvoinnin, terveyden ja sivistyksen vaalinta. Yleisradiotoiminnan palvelua voisi eroista huolimatta verrata kunnallisen kirjaston toimintatapaan.

Verovaroin ylläpidetty kirjasto pyrkii hankkimaan laajasti eri makusuuntia ja kategorioita edustavia kulttuurin tuotteita, kuten kirjallisuutta, lehtiä ja audiovisuaalisia tuotteita. Se tuo kansalaisten ulottuville taidetta ja viihdettä, sekä näihin liittyviä muita palvelusisältöjä. Kunkin harkittavissa on, mitä niistä hyödyntää tai käyttääkö palveluja ensinkään. Parhaimmillaan näin voitaisiin ymmärtää julkisen palvelun yleisradioyhtiön tuovan tarjontansa kansalaisten ulottuville. Kirjastoa ja Yleisradiota yhdistää sekin, että molemmissa on taustalla ihanteita, joiden vaalinta on osa tehtävän mieltä.

Tämä kirja käsittelee julkisrahoitteisen sähköisen yleisradiaviestinnän toimintaperiaatteiden syntyä, muuttumista ja nykyisyyttä, sekä viittaa sen tuleviin haasteisiin. Olen kiinnostunut siitä, miten palvelu on muotoutunut, mitä sillä on tarkoitettu, millaista se on ollut ja millaisia merkityksiä kansalaisten sivistys- ja viihdyttämistehtäviin on kulloinkin liitetty, kun toimintaympäristö on muuttunut.

Seuraavilla sivuilla toistuvat käsitteet joukkoviestintä ja media. Pyrin suosimaan edellistä puhuessani menneisyydestä, jolloin media-sanaa ei varsinkaan Suomessa juuri käytetty. En ole tässä kuitenkaan täysin järjestelmällinen, sillä joissakin yhteyksissä sana media tuntuu luontevammalta. Meillä sen käyttö yleistyi 1990-luvulla, jolloin se monesti korvasi termit joukkoviestintä ja joukkotiedotus. Media on latinalaisperäisen medium-sanan monikkumuoto ja tarkoittaa välissä olevaa. Suomenkielisessä tutkimuksessa ja kirjallisuudessa on tavaksi tullut käyttää muotoa media, joka voi viitata yhteen viestimeen tai yleisesti joukkoviestimiin. Mahdottomana ei pidetä myöskään mediat-sanan käyttämistä, vaikka kyseessä on monikon monikko.

Suomalaisesta yleisradioyhtiöstä käytän virallista nimeä Yleisradio, jolla sitä on kutsuttu perustamisesta lähtien. Koko nimen virallinen muotoilu on ajan myötä muuttunut, mutta tällä nimellä yhtiö yhä tunnetaan. Niin sanotussa yleisradiolaissa vuodelta 1993 nimi on Yleisradio Oy, ruotsiksi Rundradion Ab. Yhtiö alkoi 1980-luvulta käyttää itsestään virallisen nimen ohella lyhennettä YLE, jonka nykyinen brändiasu on Yle. Kun käsittelem yhtiön lähihistoriaa, Yle-nimen käyttö on perusteltua. Britannian yleisradioyhtiö British Broadcasting Corporation tunnetaan BBC:nä. Yhtiö on Yleisradion tavoin käynyt lävitse muutoksia, kumpikaan ei ole enää sama 1920-luvulla perustettu yhtiö, mutta käytän brittiyhtiöstä läpi kirjan samaa lyhennettä.

Julkisen palvelun käsitteestä ja yleisradiotoiminnan haasteista on kirjoitettu aiemminkin. Esittelen pelkästään käsillä olevaan tekstiin eniten vaikuttaneet kokonaisuudet. Vuonna 2008 toimitti Erik Zsiga esseekokoelman *Varför Public Service? Alla pratar om det, få vet vad det är*, jossa kirjoittajat halusivat vastata kysymykseen, miten julkinen palvelu Ruotsissa tulisi hoitaa. Suomessa Airi Leppänen, Timo-Erkki Heino ja Eeva Mäntymäki kokosivat media-alan asiantuntijoiden puheenvuoroja vuonna 2010. Kokoelmasa *Yleisradio median murroksessa* he etsivät täyden palvelun yleisradiolle paikkaa vahvasti kilpaillussa mediaympäristössä. Brittiläiseltä mediahistorioitsijalta David Hendyltä ilmestyi vuonna 2013 teos *Public Service Broadcasting*, jossa hän halusi osoittaa historiaan vedoten julkisen palvelun median – BBC:n – selvinneen viestinnän murroksessa.

Oma lähestymistapani on toisenlainen kuin keskitetyissä aikalaisdiagnooseissa. Sidon julkisen palvelun muutokset ja haasteet varsin tarkoin tapahtumahistoriaan, jolloin on mahdollista analysoida jatkumoa ja murroksia asiayhteyksissään. Silti kirjan loppua kohden käsittelytapani muuttuu, sillä haluan historian kautta arvioida median nykyisyyttä ja

lähitulevaisuuden haasteita. Tämä johtaa kirjan viimeisellä kolmanneksella lähihavaintojen ja detaljinomaisten seikkojen korostumiseen. Se on hinta, jonka joudun maksamaan aikalaisperspektiivin huomioinnista.

Tukea käsittelylleni ovat antaneet aiemmat yleisradio-toiminnan tarinat. Tulkintaani BBC:stä ovat vaikuttaneet Asa Briggsin laajat historiateokset ja Paddy Scannellin sekä yhdessä David Cardiffin että omista nimissään laatimat tutkimukset. Suomalaisen yleisradiotoiminnan vaiheita avaavat Vilho Suomen *Suomen Yleisradio* vuodelta 1951, Pirkko Tulpon vuonna 1976 toimittama *Radioamatööreistä tajuntateollisuuteen* ja kolminiteinen *Yleisradion historia* vuodelta 1996, jonka ovat laatineet Eino Lyytinen, Timo Vihavainen, Raimo Salokangas ja Kari Ilmonen. Näistä jokainen on ilmes-tyessään juhlistanut Yleisradion merkkivuotta.

Mikkelissä sijaitsevan Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkiston Yle-arkistokokonaisuus on ollut käytössäni. Yleisradio on 1990-luvulta lähtien siirtänyt useina arkistonluovutuksina hallinnon, suunnittelun, kehitystoiminnan ja viestinnän materiaalejaan avoimeen tutkimuskäyttöön. Aineisto ulottuu yleisradiotoiminnan alkuvuosikymmeniltä lähihistoriaan. Olen hyödyntänyt teemani kannalta keskeisiä asiakirjoja ja muistioita. Kuitenkin kirjassani käytän eniten yhtiön vuosikymmenten aikana kokoamaa lehtileikekokoelmaa, johon on taltioitu sanoma- ja aikakauslehtien yleisradiokeskustelua ja -ohjelmia koskevaa kirjoittelua. Ohjelmia ja käsikirjoituksia ei säilytetä Mikkelissä, vaan ohjelmia olen käyttänyt Ylen Elävän arkiston kautta.

Suurenmoisia velvoitteita

Ei kaupalliselle radiolle

Sähkömagneettiselle säteilylle perustuva langaton viestintä ja suurelle yleisölle suunnatut äänilähetykset olivat alun pitäen erillisiä keksintöjä. Silti niiden yhdistäminen oli monien mielissä jo paljon ennen kuin meidän tuntemamme yleisradioviestintä oli arkipäivää. Tähän kuului ajatus yhteisistä samaan aikaan vastaanotettavista sähköisistä ohjelmallisillöistä. Vuonna 1884 Britanniassa ilmestyneen *Electrical World* -lehden kirjoittaja pohti, miten suurinta iloa ja onnea tuottaisi yhteisöjä yhteen kutova teknologia. Sellainen poistaisi eristyneisyyttä ja ennakkoluuloja sekä mahdollistaisi mielipiteiden ja ajatusten vaihdon.³

Jo lehden nimi viittasi ajassa kuplivaan kiinnostukseen sähköä ja sen mahdollisuuksia kohtaan. Useita samankaltaisia julkaisuja ilmestyi Britanniassa ja muualla. Näiden optimistiset tulevaisuusnäyt levisivät ympäri läntistä maailmaa. Radiolehtien sivuilla kirjoittajat pohtivat, miten langaton viestintä saatetaan parhaimmalla, oikeudenmukaisimmalla ja kannattavimmalla tavalla kuuntelijoille. Palvelun ajatus oli Britannian radiokeskustelussa esillä jo varhain.⁴

Sen sijaan Yhdysvallat päätyi toisenlaiseen yleisradiotoiminnan järjestelyyn. Siinä missä Britannia rakensi radionsa voittoa tavoittelemattoman julkisen palvelun periaatteelle, Yhdysvallat satoi sen liike-elämään. Yhdysvalloissa hallitus oli luovuttanut päävastuun radion kehittämistyöstä merkittävälle kotimaisille laitevalmistajille. Kun ohjelmia tuli radioaalloille, vastaanottimien kauppa sujui, mutta vapaasti lähetettävistä ohjelmista ei voitu periä tilausmaksuja. Amerikkalaisen radion varhaiseksi rahoitusmalliksi vakiintuivat tuotemainonta ja sponsoroidut ohjelmat. Lainsäädännöllisi-

Turun yliopisto
University of Turku

Niin Suomen Yleisradion kuin muidenkin kansallisten yleisradioiden esikuvaksi muodostui Britanniassa vuonna 1922 toimintansa käynnistänyt BBC. Eurooppalaisten yleisradioiden toimintaperiaatteiksi valautuivat yleishyödyllisyys, puolueettomuus ja valtio-omistajuus. Näiden ohjelmatoimintaa alettiin kutsua julkiseksi palveluksi. Palvelun ajatuksen ihanteellisuus kytkeytyi demokraattisten kansalaisyhteiskuntien rakentamiseen ja vaalimiseen.

Mitä tarkoittaa eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden julkinen palvelu? Mistä palvelun ajatus kumpusi? Tämä kirja vastaa näihin kysymyksiin ja selvittää, mikä yleisradioiden toimintaperiaatteissa on pysynyt, mikä on muuttunut ja miltä niiden tulevaisuus näyttää. Julkisen palvelun käsitettä vertaillaan yleisradioiden ja muiden joukkoviestinten kesken, mutta keskiössä on vuonna 1926 perustettu Suomen Yleisradio.

Capsa Historiae, osa II
Kulttuurihistorian
seuran julkaisusarja

ISSN 2489-4117
ISBN 978-952-68776-2-4 (nid.)
ISBN 978-952-68776-3-1 (PDF)

